תא"מ 38783-12-19 שביט נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ ואח'

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת חגית בולמש

תובעים **ישעיהו דב אנדרי שביט**

נגד

נתבעים **1. בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ**
2. אוברסיז שינוע והפצה בע"מ

ב"כ התובע עו"ד אורון חדי
ב"כ הנתבעת 1 עו"ד שוסהיים
ב"כ הנתבעת 2 עו"ד אסף ששון

פסק דין

יש פעמים שבהם נדרשים נתבעים להסתכל לאדם הפשוט בעיניים, ובענייננו לתובע - קשיש בן 96 ניצול שואה, דל אמצעים כלכליים, שהנכס שניזוק היווה מקור לחמו. עליהם להבין כי ההגינות מחייבת לסייע ולהקל על סבלו ונזקיו הכלכליים, שנגרמו לו, על לא עוול בכפו, מאירועים הקשורים לנתבעים. למתן מענה מידי, תוך התחשבות ורגישות למצבו של התובע. רק לאחר מכן, לפעול בכלים המשפטיים העומדים לרשותם על מנת לפתור את המחלוקות שבניהם, ושאינן מעניינו של התובע.

חובתנו, כחברה, להסתכל זה על זה ולראות כי הגונים אנו אחד כלפי רעהו, גם בבואנו ליישם את עקרונות המשפט ולעמוד על זכויותינו בדין. בצער רב – זהו אינו המקרה.

הנתבעות אינן "כיס עמוק" אלא מעוולות. אולם, בעמידתן על התביעה וסירובן לשלם על הוצאותיו הישירות לתיקון הנזקים, ניסו להפוך את ניצול השואה דל האמצעים לכיס עמוק עבורן, וכדברי התובע בדיון ההוכחות:

"ש. היום יש ביכולתך לקחת הלוואה של 30,000 ₪ מהבנק?
ת. אני לא ביקשתי מהבנק אני לא יודע אם יכולים לתת או לא.
ש. יש לך את הסכום הזה בע"ש?
ת. לא.
ש. אין לך בכלל?

ת. יש לי כמה גרושים אבל אין לי.

ש.ב. למה לא תיקנת את הגג עד היום?

ת. מאיפה לקחת כסף לזה קודם כל? ולמה אני צריך לתקן את הגג בגלל מישהו אחר ששבר את זה? הם היו צריכים לעשות את זה ממזמן כבר. למה עושים את כל המשפטים האלה? זה איום ונורא מה שהולך פה."

כפי שתיאר את מצבו גם בא כוחו בסיכומיו:

"עוד אני רוצה לומר לגבי הנושא שעלה בדיון הקודם, נושא הקטנת הנזק. כמו שטעמו בכתב התביעה מדו בר בתובע בן 96, מדובר באדם שחי חיי צמצום, הוא גר בעמנואל, אלמן, כמו שהוא העיד לשאלת בת המשפט מדוע לא תיקן הוא אמר בצורה הכי ישירה וישרה שאין לו כסף ובאמת מדובר באדם שהפרוטה לא מצויה בכיסו. אם היינו רואים את הבית של אותו אדם אז כנראה שלא הייתי צריך לומר את זה בכלל."

וכדברי ב"כ הנתבעות:

"כפי שסברנו ועודנו סוברים אין לנו אחריות לאירוע, אין באפשרותנו לתקן כמימון ביניים כל נזק שאנחנו נתבעים עליו."

<u>מבוא</u>:

עניינו בתביעה שהגיש התובע בן 96, ניצול שואה, נגד הנתבעות 1 ו-2 עקב נזקים שנגרמו לגג רעפים במבנה שבבעלותו בשל קריסת עמוד אשר נשא עליו כבלים של הנתבעת 1 ושנפל בעקבות נסיעת משאית הנתבעת 2 מתחת לכבלים אלה.

הנתבעות אינן חולקות על העדר אחריותו של התובע לאירוע, אולם חלוקות בינן לבין עצמן באשר לאחריות לנפילת העמוד, וכן באשר לשאלת הנזקים הישירים והקטנת הנזק שחלה על התובע ונתבעו על ידו, שכן התובע לא תיקן את המבנה עד היום והוא אינו מאוכלס.

<u>טענות הצדדים</u>:

התובע העמיד את תביעתו על סך של 73,987 ₪ הכוללים מלוא סכום הנזק למבנה על פי חוות דעת שמאית שנתמכת בהצעת מחיר על ידי קבלן בסך של 35,355 ₪ בצירוף סך של 2,632 ₪ בגין שכר טרחת השמאי וכן פיצוי בסך 36,000 ₪ בגין אובדן הכנסות משכירות על פי הסכם שכירות שצורף לכתב התביעה ובגין תשלומי הארנונה בהם הוא נדרש לשאת.

בשל מחלוקת האחריות בין הנתבעות, הן לא הציעו לתובע לשלם את עלויות התיקון במועד הגשת התביעה והתובע מצידו בשל מצבו הכלכלי וגילו לא תיקן את המבנה שכן ידו אינה משגת את הסכום הדרוש לתיקון הגג, בפרט בהיותו בן 96, אשר לטענת בא כוחו חי מקצבאות ונמצא במצב כלכלי רעוע.

לפי כתב התביעה, ביום 6.2.2019 נסעה משאית של הנתבעת 2 ופגעה בכבל עילי של נתבעת 1 העובר בסמוך למבנה של התובע. בשל כך קרס העמוד של הנתבעת 1 על גג המבנה וגרמו לו לנזקים. עד לקרות האירוע היה המבנה מושכר תמורת 1,500 ₪ בחודש ובעקבות האירוע המבנה הפך לבלתי ראוי לשימוש בהעדר גג.

כ-9 חודשים לאחר הגשת כתב התביעה ולאחר שניתן פסק דין בהעדר הגנה, שבוטל בהסכמה, הגישה הנתבעת 1 כתב הגנה שבו טענה כי הנזק נגרם אך ורק על ידי נהג המשאית של הנתבעת 2, אשר פגע בכבלים תקינים ותקניים של הנתבעת 1 וגרם לתשתית הרשת ליפול על מבנה התובע.

לכתב ההגנה של הנתבעת 1 צורף תצהיר של המפקח האזורי אשר הגיע לאירוע מיד לאחר הדיווח, תרשומת על אירוע הנזק שנערכה ביום האירוע, דוח על גמר העבודה וכן תמונות מזמן אמת שצולמו ובהן מתועד העמוד שנפל על גג המבנה.

כשנה לאחר הגשת כתב התביעה הוגשה גם בקשה של הנתבעת 2 לביטול פסק הדין במעמד צד אחד שבוטל בהסכמה והוגש כתב ההגנה.

בכתב ההגנה של הנתבעת 2 טענה כי האחריות המלאה לאירוע מוטלת על כתפיה של הנתבעת 1 שהניחה כבלי תקשורת בגובה לא תקני הפוחת מ-4 מטרים בניגוד לתקנות החשמל (התקנת כבלים, התשכ"ז-1966) .

באשר לאירוע טענה הנתבעת 2 כי במהלך הנסיעה של הנהג מטעמה נתפס כבל תקשורת עילי של הנתבעת 1 ברכבו, במסלול נסיעתו, וכתוצאה מכך נמתח הכבל וגרר עמו עמוד עץ שנפל על המבנה. לטענת הנתבעת 2 מדובר ברכב משא סגור ללא מנוף או יכולת מטען על הגג שקצה גובהו הינו 4 מטרים מהקרקע כפי שמצוין ברישיון הרכב. כן כמו, הנהג באותה העת

חצה שורה ארוכה של כבלי תקשורת ללא כל תקלה, עד לנקודה הספציפית שבה כבלי התקשורת היו נמוכים מהדרוש בתקנות, קרי פחות מ-4 מטרים. כבל חשמל נדרש להיות בחצר עבירה לכלי רכב בגובה 4 מטרים כאמור בתקנות החשמל, תקנה 101.

לכתב ההגנה של הנתבעת 2 צורף רישיון הרכב שבו לא מצוין הגובה כי אם המשקל והנפח, תעודת הביטוח שגם בה מצוינים רק הנפח והמשקל, מכתב שלילת הביטוח מיום 18.6.2019, חוות דעת שמאית (שנמשכה על ידי הנתבעת 2 בסופו של יום), והודעה על תאונת הדרכים של הנהג מטעם הנתבעת 2 לפיה נכנס לאזור תעשייה, מקום שהיה בו מס' פעמים ולפתע נתפסו כבלים של בזק בגג המשאית והפילו עמוד עץ של הנתבעת 1, שנפל על גג המבנה.

<u>דיון והכרעה</u>:

בדיון ההוכחות שהתקיים ביום 26.4.2021, שהתקיים בהקדם האפשרי, בעקבות בקשה להקדמה וקיום דיון דחוף מפאת גילו ומצבו הבריאותי של התובע, העידו השמאי מטעם התובע, התובע (באמצעות עדות בשיחת וידאו), נהג הנתבעת 2 ומנהל אזורי של הנתבעת 1.

בעדותו של השמאי מטעם התובע אשר ביקר במקום ביחד עם קבלן, הסביר השמאי מדוע היה צורך להחליף את כל הגג, וכן עמד על עלויות התיקון. שמאי זה נכח במקום בסמוך לאחר האירוע ביחד עם גורם מקצועי, הגיש הצעת מחיר, וגם לאחר חקירתו בשאלות הנוגעות לתיקון גג הרעפים והצורך בהחלפת מלוא גג המבנה, מצאתי כי עדותו, שהנה עדות מקצועית יחידה שקיימת בפני בית המשפט, נערכה בצורה מקצועית, טובה וכוללת את מלוא הנזקים הדורשים תיקון. לא מצאתי כי יש להפחית בלאי מהתיקון מאחר והתובע השכיר את המושכר בטרם התיקון ולא יכול היה להשכיר אותו לאחר מכן, כך שיש להחזיר את המצב לקדמותו באופן שישקם את הגג. מרבית העלויות כפי שציין המומחה נוגעות לעצם ההתקנה ולא קיימת בפני בית המשפט חוות דעת נגדית שתסביר מה הוא הבלאי שיש להפחית.

הנתבעת 2 חזרה בה מחוות דעתה והנתבעת 1 כלל לא הגישה חוות דעת שמאית נגדית וכל שהגישו הנתבעות היו תמונות בעלמא עם טענות, שאין הן אלא עדות על בסיס תמונות שאינן יכולות להוות תחליף לחוות דעת מקצועית.

לאור עדות זו של השמאי מטעם התובע, שהתקבלה במלואה על ידי בית המשפט, ועדותו המהיימנה והמפורטות, יש לקבוע כי התובע אינו מבקש להתעשר על חשבון הנתבעות אלא

להחזיר את המצב לקדמותו באופן שיאפשר את השכרת הנכס כפי שהיה בטרם הפגיעה. כתב התביעה גובה בהצעת מחיר, כאשר השמאות ברובה הנה בגין עבודות ושיקום ונמצאה סבירה ועומדת במלואה גם לאחר החקירה הנגדית.

באשר לעלויות העקיפות הנוגעות להשכרת הנכס, הן הנתבעת 1 והן הנתבעת 2 המבוטחת בחברת ביטוח על ידי מנורה, לא הציעו לתובע לתקן את הנזקים בזמן אמת וציפו מאדם פרטי שידו אינה משגת להוציא עלויות של עשרות אלפי שקלים בגין תיקון הנזקים, לשאת על חשבונו את עלויות התיקון. יש להצטער על טענה זו שראוי הייתה שלא תיטען, שכן שתי הנתבעות אינן חולקות על היעדר כל אחריות לתובע, ניתנה להן כל אפשרות החל מרגע הפגיעה שבו נכחו ועליו ידעו כבר ביום האירוע ועד היום ולהקטין את הנזק, להציע לתובע את התיקון ולדון ביניהן בשאלת האחריות. כאמור, אין מחלוקת שהתובע לא היה מעורב ואין לו כל יד באחריות.

יש להצטער על כך שהנתבעות לא מצאו לנכון לצמצם את הנזקים שלהן עצמן, ובחרו להמשיך הליך זה מול התובע, ולא כתביעה נפרדת בינן לבין עצמן, תוך מימון ביניים של עלויות התיקון, ובכך לצמצם בחצי את התביעה כולה. ב"כ התובע תאר, במסגרת בקשתו למתן פסק דין בהעדר הגנה, אודות גילו ומצבו של התובע, תוך ציון מפורש של הנזקים הנערמים מגרירת הרגליים והעדר שיפוי בגין הנזקים. גם לאחר הודעה זו לא השכילו הנתבעות למצוא מנגנון שיפחית את הנזקים הנערמים.

התובע המשיך להפסיד לכל אורך המשפט בגין תשלום ארנונה אותה הוא נדרש לשלם על מבנה שאינו יכול להשכיר. מצופה היה מהנתבעות לקדם את המחלוקות ולצמצם אותן כבר בזמן אמת, בשים לב למצבו הבריאותי והעדר האחריות של התובע.

עדי הנתבעות תיארו כל אחד את האירוע במועד שבו היו. נהג הנתבעת 2 תיאר את הפגיעה בכבל ואת נפילת העמוד על גג התובע. הנהג אינו מומחה, סיפר כי עבר במקום מספר רב של פעמים כולל בסמוך למועד האירוע, סיפר על ההתקהלות שהייתה לאחר האירוע על ידי מספר אנשים שראו את הנזקים בזמן אמת וסיפר כי תיעד את האירוע בתמונות שאותן שלח בזמן אמת, אולם אינו יודע לתאר למי שלח, ותמונות אלה לא הוצגו לבית המשפט. כמו כן, סיפר כיצד מדד את גובה המשאית בעצמו ועל פי מדידתו המשאית בגובה 3.8 מטרים.

הנתבעת 1 העלתה בפני הנהג תאוריות באשר לפתיחה או סגירה של הספוילר מול גובה הארגז וזה טען כי הספוילר לא הורם על ידו, לדבריו נדרש לעשות כן באמצעות מוסך וממילא גם לאחר הרמתו הארגז עדיין גבוה ממנו ואינו מגיע ל-4 מטרים. טענות אלה של הנתבעת 1 כלפי הנהג אינן מבוססות ואין להן כל תימוכין ראייתי אלא השערה בלבד שאין לה כל בסיס וממילא לא הוכחו.

מפקח הנתבעת 1 הינו המפקח האזורי שהגיע לאירוע לאחר הפגיעה, סיפר כי לא היו התראות או קריאות קודם לאירוע ולא בוצעה כל בדיקה של הכבלים או העמוד בטרם האירוע, שכן לטענתו בזק אינה מגיעה ואינה בודקת באופן שוטף את התחזוקה של העמודים, אלא רק במקרה של קריאה. לדבריו בזק אינה חברת חשמל אלא היא בתחרות ולפיכך מדובר בשיקול כלכלי ובניגוד לחברת החשמל שמתחזקת את העמודים באופן שוטף כולל פירוט ותיעוד, בזק אינה עושה כן.

באשר לעמוד שנפל על הגג, לטענתו של עד הנתבעת 1 העמוד היה בגובה 4.5 מטרים, הכבלים מוחזקים באמצעות סטיל פלדה ושלל אפשרות שהכבל לא היה מתוח בעת האירוע.

מספר פסקי דין דנו באחריותה של הנתבעת 1 ונקבע כבר במספר רב של פסקי דין כי על הנתבעת 1 חובה לבצע בדיקה שוטפת כחלק מאחריותה ובעניין זה אצטרף לפסקי דין כדוגמת 42612-04-16 **אהרון נ' בזק ואחרים**, בו נידונה אחריות הנתבעת 1 על פי סעיפים 40-ו-41 לחוק התקשורת (בזק ושידורים התשמ"ב,-1982), ובו ציינה כב' השופטת בעמ' 4 לפסק הדין שחברת בזק העוסקת בהקמת תשתיות תקשורת ואחזקתם חלה חובת זהירות מושגית וקונקרטית ואף מוגברת לוודא כי הרכוש אותו היא מתקינה ובו היא עושה שימוש יהיה תקין ומתוחזק כראוי, שאם לא כן הוא עלול אף לסכן חיי אדם. גם במקרה זה לא הוצג בפני בית המשפט נוהל סדור של מעקב וטיפול תקופתיים בעמודי תקשורת וכבלים, רכוש אשר עלול לגרום לנזקים, ולפיכך בית המשפט הטיל את מלוא האחריות על הנתבעת על פי סעיף 41 לפקודת הנזיקין בהיות הדבר מדבר בעד עצמו, כפי שתיאר עד הנתבעת 1 מדובר בשיקול כלכלי גרידא של הנתבעת 1 שמאזנת בין עלויות הטיפול לבין עלויות הנזקים שעלולים להיגרם כתוצאה מאי פיקוח שוטף. נתבעת 1 התעלמה מהחובות שנקבעו פעם אחר פעם על ידי בתי משפט, לבצע בדיקה שגרתית ושוטפת לעמודים שלה. כמו כן אצטרף למסקנות בית

המשפט בעניין חובותיה של הנתבעת 1 להציג את הנהלים לתחזוקה שוטפת כולל בדיקת הכבלים והצגת תוצאות הבדיקה.
אפנה גם לפסק הדין בתא"מ 1903-03-17 **בדיחי נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת**. במקרה זה חלפה משאית מתחת לכבלים של הנתבעת 1 ונטען על ידי נתבעת 1 כי הנטל על הנהג ולא על נתבעת 1 להוכיח כי התאונה והנזקים לא נגרמו עקב רשלנות נהג המשאית אלא עקב רשלנותה של נתבעת 1. בית המשפט בפסק דין זה ציין כי נתבעת 1 לא הביאה ראייה עצמאית כלשהי באשר לגובה המשאית, לא ביקשה לבדוק את המשאית המעורבת ולמדוד את גובהה. בעניינו, נציג בזק כלל לא ראה את המשאית, שכן לטענתו לא הייתה במקום בזמן האירוע, אולם הוא לא ביקש לבדוק אותה לאחר מכן. לא הוצגו הוראות הבטיחות והתחזוקה אלא טענות כלליות כי העמוד בוודאי היה גבוה מ-4.5 מטרים. לא הובאה כל מדידה שנעשתה גם לאחר האירוע על מנת לאשש או להכחיש את טענת הנתבעת 1 לפיה גובה המשאית אינו עולה על 4 מטרים והכבל היה נמוך יותר.

במקביל, הנתבעת 2 לא הביאה עדים נוספים שהיו באירוע, לא הציגה מדידה באמצעות גורם מקצועי שיאשש כי כל המשאית עד הנקודה הגבוהה ביותר בה, אינה עולה על 4 מטרים, לא הציגה תמונות שנשלחו על ידי הנהג בזמן אמת, ונראה כי גם לא התקיים שיח בין הנהג לבין נציגי נתבעת 1 שהגיעו למקום על מנת שניתן יהיה לברר את הטענות של הנתבעת 2 בזמן אמת. מי שגורם לנזק כה משמעותי מצופה כי יישאר במקום על מנת לברר כיצד מטופל הנזק ולוודא כי גורמי מקצוע מגיעים למקום.

שתי הנתבעות הותירו בפני בית המשפט סימני שאלה ראייתיים רבים באשר לחלוקת האחריות ביניהן, וכל אחת יצרה נזק ראייתי באי הבאת מסמכים, ראיות מזמן אמת או חוות דעת של מומחים באשר לגובה החפצים שבשליטתן (הנתבעת 2 - מדידת המשאית על ידי מומחה; הנתבעת 1 – נהלי עבודה, סקירת גובה העמוד והכבלים ומדידתם לאחר האירוע לשחזור גובה העמוד ובדיקת תקינות העמוד בטרם האירוע. אי הבאת עדים רלוונטיים בעניין זה יוצרת כשל ראייתי לכל צד שלא הביא את העדים מטעמו (ע"א 641/87 **קלוגר**).

בנסיבות העניין המחדלים נזקפים לחובת שתי הנתבעות ואין בהם כדי להטות את הכף לטובת צד זה או אחר. שתיהן גרמו לתובע נזק ראייתי, לתובע לא הייתה ידיעה או לא הייתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, והנתבעות הן המעורבות ובעלות השליטה בנוגע לאירוע (בניגוד לתובע). בניגוד לתובע, לשתי הנתבעות

הייתה שליטה על האירוע, ושתיהן יכולות היו להציג בפני בית המשפט תמונה ראייתית מלאה, לו בקשו לעשות כן, על מנת לתמוך בגרסתן. מאחר והאחריות והשליטה על האירוע אינה על התובע, ושתי הנתבעות יצרו נזק ראייתי בזמן אמת, ובהתאם לסעיף 41 לפקודת הנזיקין, עליהן לשאת באפן שווה ביחד ולחוד במלוא הנזקים של התובע.

כמו כן, עליהן לשאת **הן בנזקים הישירים והן בנזקים העקיפים** ויש להצטער על כך שנתבעות אלה לא השכילו למצוא מימון ביניים לתיקון הנזק והקטנת הנזקים ובחינת שאלת האחריות בינן לבין עצמן רק לאחר מכן.

מאחר ולא עשו כן, הן נדרשות היום לשאת גם בעלויות שנגרמו לתובע. לא מצאתי כי יש להטיל במקרה זה את הקטנת הנזק על התובע דל האמצעים אלא על הנתבעות. כל האמירות לפרוטוקול לפיהן כל אחת מהנתבעות אינה יכולה לממן במימון ביניים נזק שהיא נתבעת עליו, ראוי שייבחנו פעם נוספת, בפרט כאשר לפניהן עמדו נסיבותיו המיוחדות של התובע, גילו ומצבו כפי שתוארו.

<u>לסיכום</u>:

אני מקבלת את התביעה במלואה ומחייבת את הנתבעות, ביחד ולחוד, לשלם לתובע:

1. מלוא סכום התביעה בסך 73,987 ₪ בצירוף ריבית והצמדה מיום הגשת התביעה ועד היום.
2. אגרת בית משפט ראשונה ושניה כפי ששולמה בסך 1,850 ₪.
3. הוצאות שכ"ט השמאי שהעיד בבית המשפט בסך 1,000 ₪ פלוס מע"מ שישולמו לידי השמאי על ידי הנתבעות ביחד ולחוד.
4. שכ"ט עו"ד בסך 20,000 ₪.
5. הנתבעות יישאו בשכר עדיהן.
6. בנוסף, אני סבורה כי לא ניתן להתעלם מעצם ניהול טענת האחריות בין הנתבעות בינן לבין עצמן, על חשבון תובע בן 96, דל אמצעים, שנדרש להמתין זמן רב עד להכרעה ביניהן. שתי הנתבעות לא הציעו להקטין את נזקו, להעמיד סכום נדרש לצורך תיקון מיידי של הגג ובכך להקטין את עלות תשלום הארנונה החודשי, עד להגשת התביעה והחל מהגשת התביעה ועד היום.

מאחר שראוי כי במקרים עתידיים יישאו הנתבעות באחריות למעשיהן, באופן שיקטין את מספר המקרים שבהם תובעים נושאים, על לא עוול בכפם, עלויות תביעה כשהמחלוקת אינה נוגעת להם, כי אם לנתבעות בינן לבין עצמן, ובהתאם לעקרונות היסוד שבתקנות סדר הדין האזרחי, תשע"ט-2018, מצאתי לנכון לפסוק

לתובע הוצאות מיוחדות שנגרמו לו בגין המשך ההליך ועיכוב הנתבעות בהגשת כתב ההגנה באופן שהיה מקצר את ההליך בחודשים רבים ומקטין את נזקו (הפסד שכר טרחה מדי חודש ובמקביל עלות הארנונה שמוטלת על הנכס ואותה נדרש לשלם). **הנתבעות ביחד ולחוד ישלמו לתובע הוצאות מיוחדות בסך 10,000 ₪ שנועדו לכסות בין היתר את ההוצאות הנוספות שנגרמו לו מגרירת הרגליים של הנתבעות וחוסר נכונותן לשאת בעלויותיו עד כה.**

<u>כל הסכומים ישולמו תוך 30 יום שאם לא כן יישאו ריבית והצמדה כדין.</u>

ניתן היום, י"ד אייר תשפ"א, 26 אפריל 2021, בהעדר הצדדים.

חגית בולמש, שופטת